

تۆرك يوردى

ناشرى: تۆرك يوردى

مدبرى: آق چوره اوغل يوسف

۷۴
۵
يىل ۶ جلد ۱۲ سانى ۱۳۵

۲۴ مايس ۱۳۳۳

۱۳۳۳ سانى ۷

تریبه بدییه

۶

ذوقک تریبه سی خصوصند. الهمم غاملردن بریسی ده چو جوقلره معلمدن و درسخانه دن داها فضله رفاقت ایدمن و داها زیاده یاقین بولنان مکتب کتابلر بدر .

کو جوقلره مخصوص تدریساتده حدسی اصولک: (=Méthode d'intuition) حاکم اولدینی شوزمانده ایلک صنفلره و آنا مکتبلرینه دوام ایدمن بیکلر ایچون کتاب هیچ ده جائز کور و لیور. فقطیدی، سکر یاشنی ا کمال ایش بولنانلر ، ابتدائینک رسمی و عمومی تدریساتنه باشلا یانلر ایچون کتاب احتیاجی محققدر . کرچه بو حال صوک تریبه نک پیری اولان [روصو] نک مجاهده سنه توافقی ایتیور . اودیرکه: «کتاب صامت و حرکتسز موجودیتنی طبیعتله چو جوغک آراسنه اقامه و حائل ایتمه سین و یاورونک فطری میل تجسسی نهی ایله مه سین !» اوندن داها اول (قوه نیوس): «کتابلرک اولویا براقلری برینه طبیعتک جانلی صحیفه لرینی آجالی، اشیانک کولکلرینی دکل، کندیلرینی کوسترمه لی! دیور. یوفکرلره طرفدار اولارق کتابله تدریسات علیهنده بولنانلر: «کتاب- دیورلر- فعالیت فکریه بی، علاقه و حرکتی، شاگردک حالت فکریه و روحیه سی نظر دفته آلامیه جنی ایچون ونه قدر آنی ترتیب ایدلش اولورسه اولسون بوتون خصوصیتلری کوزه تمیه جکی و هر استیضاحه جواب و یرمه میه جکی ایچون فائده سز و لازوم سزدر .»

حادثاتی تدقیق ایتیوب مثلره و جمله لره مربوط قالان اسقولا سیک طرزنده کی اصول تدریسک اویاند بر دینی بومفرط تنقیدلره مقابل حقلی اعتراضلرده وار: «کتاب دقت ایدیله مش و یا اونوتولش مشکلملری حل ایدم بیلیمک، درس لری و محفوظاتی تکرار ایتک، معلمک غیاینده آرزو ایدیلن بحثلری ایستیلدیکی قدر کترله عرضه مساعد بولمق اعتباریله معلمک اهمال ایدیله میه جک بر معاوی، طلبه نک الزم بریار- دیمجیسیدر .» دیورلر .

خلاصه بویکی ضد رأی تألیف ایدنجه آکلاشیلورکه معلم نه قدر آنی و اصول نه درجه ده مکمل اولورسه اولسون ابتدائی مکتبلرنده بیله چو جوق ایچون هر حالده کتابه احتیاج واردر . شو حالده چو جوقلریمزه تقدیم ایدم چکمز بویلیک آرقاداشی اهمیتله تدقیق ایتک بر بورج اولور . مع مافیله بوراده نقطه نظریمز یالکیز بدیی تریبه یه منحصر اولدینی ایچون صورت عمومی ده کتابک تدریسی و تریبوی محتویاتی ایله اوغراشه جق دکلز . و چو جوق ادبیاتنه عائد بحثی صوک مقاله یه تأخیر ایتدیچمز ایچون بوراده کتابک آنجق شکل ظاهر یسندن و تزییناتسندن بحث ایدم چکمز .

بوکونکی کنگلدیمزک بناء علیه یاریشکی خلقمیزک تشکیل و تمیه ذوقنده بوتون مکتب اشیانک- اک اهمیتسز و کوچوکارینه وارنجه یه قدر - مهم بر موقی واردر . بالخاصه مکتب کتاب و دفتر لری، وظیفه لره مخصوص کاغدلر دوغرودن دوغروی چو جوقلرک شخصیتلرینه عائد اولمق اعتباریله هیچ اهماله کلز .

شیمدی بر جوق اجنبی موزهلرند- حیرت و حسرتله تماشا کاری اولدیمیز آسکی یازمه کتابلریمزک

خطلرند، تزیین و تذهیبند، صورت تجلیدند، غننه حاله کیرمش اولان نفاست مطبعه جیلقله برابر اونوتولمش اوله حق که مطبوع اثرلریز آرمند، اسی ذوقرک ایزلرینه تصادف ایدم یوروز.

کتابلر صاحبک ذوقی آراسنده کی مناسبی حسن ایتمهش اولسهیدی شاعرندیم:

دزاهدا معذور طوت جلد کده ثقلت وار برآز

غلظتک فهم اولونور حجم کتابکدن سنک.

دیرمیدی؟

بوگون کتابخانهلریزک جامکانلرندنده قیرمیزی، ماوی، صاری بوتون چیک رنگرلیله، بسیط قابیلری وجوق زمان اصیل اولمایان سوسلریله تشهر اولوفان کتابلر انسانه کتاب حرمتی، آلمق و اوقومق انجذابنی ویره میور. اوالاضیا مطبعه سنک و درجهیه قدر ثروت قنون ایله مطبعه عامرک و بونلره ممائل بعض مطبعه لک نشرایتدکلری اثرلردن بر قسمی آز جوق ذوق سلیمی نمون ایدم بیلیرسه ده طبعارنده کی نفاست اعتباریله بکده کافی اولمایان بو اثرلر ذاتاً خیلی محدوددر. کتابلریزک اکثریت عظیمه سی - عمر انتشاری برکونه منحصر اعلان ورقه لرینه بیلهدریغ ایدلمک لازم کلن - اعتشای نفاستدن همان تماماً محروم بولونیورلر.

عمومک ذوق شهبال، قلم، دمت، محاسن... الخ کی مجموعه لری یا شامق خصوصند نه قدر آز قابیلی اولورسه اولسون بوتون بویله تشبثلره و مثلاً تألیف و ترجمه انجمنک، آثار مفیده کتبخانه سنک یا بدقلری دلالتلره ذوق عمومی نامنه نه قدر تشکر ایدسه آزددر. چونکه (مقبر) کی سماوی اثرلری معهود ملوث طبعلری ایچنده اوقومقله عادتاً کونشک التماعنی چرکابده سپر اتمک محکوم ایدک.

نشریاتده نفاست فکرینی تشویق ایدمک سبیلر سرکیلر، قونفرملر، مسابقه لر، مکافاتلر کی حرکتلردر. بونلریایلمازسه مطبوعاً تمزده حاکم اولان الیم بر ذوق سنک تحدید ایدیله من.

هله اوچ، بش سندن بری متادیا انتشار ایدم و غننه باיעلرینه، محله آفتارلرینه و ارنجهیه قدر هر رده تصادف ایدیلن جنایاته یا خودرزائل وقو هاته آئد کو چوک باچاورا مجموعه لری، کرک مندر جاقلری، کرک صورت طبعلری اعتباریله هم تربیه عمومی هم ذوق سلیم شباب ایچون او قدر عظیم برلوندر که بونلری شهراماتی نظافت عمله سنه طویلاتوب کر مابه لرند، قوللانسه فقرای خلق ایله برلکده سیای مطبوعاتی ده بیقامش اولوردی.

مطبوعاتیمزک بواهمال عمومیسی آراسنده عجبا مکتب کتابلریزک نصیبی دها پارلاقیدر؟ یازیق که عکسنی تصدیقه مجبوروز. کو چوک ایکن دوزینه لرله یورتدیمیز الف بالر، جزوملر، قره باش تجویدلر، مزراقلی علم حاللر، مناسب قرأت کتابلری، صاری قابل امثله لر، نحولر... الخ هب کوزیمک اوکنه کلیمور. بونلرک هیچ برنده ذوقی اوقشایه جق، رغبتی جلب ایدمک برکوزلک یوقدی. خایر یا کلش سویله دم، بلکه هیسنده ذوقی آشاغیلاته جق بوتون چیرکینلکلر طویلانمشدی. آله یا بانجی لساندن برکتاب کجکجه جوق فرقی اولان شکلی و طرز طبعیله نظر دقتی جلب ایدم و کتاب دولایمک یکانه ثروتی اونلر اولوردی. اعتراف ایتمه لی که یدی، سکز سندن بری مکتب کتابلری ده خیلی دکیشمش و ایجه برمذولیتله انتشار ایدملر آراسنده تمیزجه لری ده کورونمکه باشلامشدر. فقط بونلرده ده بالکیز ظواهری آلدانان

برسوس، سطحی بر جلا وار. هیچ بر الفبا و قرائت کتابنه تصادف ایتمدم که حقیقی واصل بر ذوق ایله طبع ایدیه بیلشم اولسون. تصادفی شکاری و بعضاً بر مرکب لکسته بکزمین غیر صریح رسملریله جوخی عجیبی وقبار اوزده نه کوسته ریور.

عجبا بر مکتب کتابخی کوزه لله شیرین عامللرنه در؟ بونلری تدقیق ایدلم. اول امرده کاغذلرک کیرلی، دامادلی و بک اینجه اولماسی، بیاض اولقله برابر کوزلری یوراجق درجه ده جلالی بولناماسی لازم. حرفلرک قیریق، پک اوافق و یانزد مندن فضلله بویوک قطعده بولناماسی و سطرلرک تعقیبی یوراجق درجه ده اوزون بولنامایوب صحیفه نك جسامتیه هم آهنگ اولق اوزده ممکن مرتبه قیصه اولملاری شرطدر. چونکه قیصه سطرلر اوزون سطرلردن داها آبی اوقونور و اوزون سطرلی کوچوک و قیریق حرفلی کتابلر مکتبلرده قصر بصرک حصولی انتاج ایدن باشلیجه سیلردندر.

سرلوحه لرله بحث نهایتلرینک تزیناتی کتابک سحرانجذابی آرتدیرر. بوقیل سوسلر، باشلقلر، چرچیه لر، گوشه لر ایچون ظن ایدرم که اُسکی کتابلریمزله، معماریمزک تزیناتی موده ل اتخاذایدیه بیلیر و بوسورتله ملی ذوقده تنبیه و تعمیم ایدلمش اولور.

صوکره رسم، بالخاصه مکتب کتاب ایچون ایستر بحث اولتان ماده ایستر صرف کوزه لک تلقینی فکرینه معطوف اولسون - شرط اساسیدر. چو حوق کتابلرنده بحث اولتان موادک رسملری بولندیر مق لزومی ایلک دفعه اون آلتنجی عصرده (قومه نیوس) سویله مش و (رسمی دنیا) اسمنده کی کتابنه بحث ایستدیکي موادک رسملری قویه رق بوفکرک ایلک تشبکارتانی شرفی ده قازانمش. شیمدی مدنی مملکتلرده رسمسز بر مکتب کتابنه بلکه هیچ تصادف ایدمه یز. فی الحقیقه چو حوق کله دن وجهل دن اول رسمی ورنکی آکلیور. بر چو جوخی مشغول ایتمک ایچون آله رسمسز بر کتابخی، یوقه بر رسم آلبومی می ویررسکز؟ دائماً مشاهده ایدم رزکه کندیسنه بر رسم کوستریلن چو جوغولک کوزلری مسرور بر شعله ایله بر نوردر. مع مافیه بولزومی ده افراطه کوتورمه ملی. نته کیم رسمک و وسائط طبعک آزلغه رغماً بزده ده بو خصوصده ابدال یعنی سوء استعمال کورولیور. یا کاش یاخود فنا اولان موضوع ایله مناسبدار و یا صحیفه ایله آهنگدار اولمایان رسملرک عدمی وجودندن خیرلیدر.

رسم یا کتابی داها سوییملی و جاذب بر حاله افراغ یعنی صرف زینت ایچون بولندیریلیر، یاخود بحث اولتان موادی توضیح ایتمک ایچون قوتولش اولور. بومقصدلری تأمین ایدمه یز رسملر البته معاد سزدر. عجیبی رسملرک خطالری کولکالر ایچنده ستره چایشان یا کاش رسملری یرینه فطوغرافلرک اقامه سی و بعضی اشیا و تعریفاتی توضیح ایدم جک شکلرک کولکسز چیزکیلرله افاده سی مرجحدر. برده رسمک موضوعی انتخاب خصوصنده چو جوغلره خاص اولان ذوق و علاقه یی ده دوشونعه لی. چو جوغولک حرکتی، حیاتی، مأنوس اشیا و حیواناتی سوه. جالسز شکللردن فضلله مخلوقات، انجه تحلیللردن زیاده جالب مراق و قوطاه منجذبدر. تفرعات اوزرنده دوشونه یز، تفصیلات و آنات اوزرنده توقف ایدم یز.

شیمدی کتابک قابنه کچلم که ایلک انجذابی تأمین ایدم جک اودر. قاب کتابک اسمی معتدل جسد متده اوقوناقلی و کوزمل بریازی ایله احتوا ایتمه لی. فضلله سوسلردن، چیک رنگلردن طبیی آزاده

اولمالی و ممکن اولدینی قدر ظریف بولمالی . بو خصوصده ملی تزییناتدن اسیل اتخابلر یاییلا بیلیر .
مکتب کتابلرینک ساغلام بر جلد ایچنده بولماسی ده ضروریدر . او یله اولمازسه داغیلیر ، کیرله نیر ،
أورسه له نیر و یرتیلیر ، چو جو غنک دولاب و یا چانله سنده بر یغین کاغذ حالنده قالیر .
چو جو قلمر مخصوص کتابلرک قطعهلری . کندیلری کی . کو چوک دکل ، اعتدالی تجاوز ایتمک
شرطیله بویوکجه اولق دائما مرجحدر . چونکه قطعهلری بویوک کتابلر هر تورلو ترتیبات و تزییناته
داها فضله مساعد اولقله برابر کنیشجه صحیفهلری ، افکار و معلوماتی بر جر چیوه داخلنده داها آئی
طوبلایه بیلیمک ، و حافظه نك داغیلما سینه میدان بیر اقامق اعتباریله بسیقولوژیک بر کارده تأمین
ایده لرلر .

چو جو قلمرک دفترلرینه کلنجه (مکتبده صنعت) جمعیتک قونفرملرنده بوده بدییی تربیه وسائلی
میاننده اهمیتله موضوع بحث اولمشدر ، اساس اولارق شو فکرلر قبول ایدیلور : قدریساته حاندقتر .
لرک قابری بعض تدریسی رسملر و ایضاحلر ایله اشغال ایدیله بیلیر سده بونلرکده قیمت بدیییه سی اھمال
اولولتھامالی و بو ایضاحلر یکی بر درس حالنده کی ایضاحات ایله فضله یورما مالی .
ا کر دفتر قابری چو جو قلمرک سویه سینه او یغون آثار نفیسه نمونه لر یله تزیین اولنورسه مراق ایله
طوبلایه جقلری و قولله کسیونلری ترتیب ایدم جکلری بوسه ریلر ذوقلرینک تربیه سنده مهم بر عامل اولور .
بوندن ماعدا مکتب دفترلرینک کوزمل قابری ایچنده کی صحیفهلرکده محافظه سی ایچون ساغلام برر
ضمان ، ظریف برر کفیلدرلر .

بو ترتیب فکری داخ لنده وظیفه کاغذلری ده و قتمزی بر مدت توقیفه لایقدر . معلملر مکتبده و یا
أوده حاضر لانان تحریری وظیفهلر ایچون هر دنک و شکله کاغذ قبول ایتمکله ذوقه و فکر انتظامه
مخالف فنا بر اعتیادک تأسیسه مساعده ایدیورلر .

وظیفهلر ایچون یکنسق ، قطعهلری بویوکجه کاغذلری مجبوری طوتمالی . حتی . امکان وارسه .
قلیش و نمونه لر یایدیروب وظیفهلرک او یله کاغذلره یازیلماسه دقت ایتملی . طربزون سلطانیسند ادبیات
تدریس ایدرکن طلبه مک وظیفهلرینی داها زیاده مربوطیت و اعتنا ایله یایمالری ، اوزرلرنده کی تصحیحات
ایله برلرکده برر دوسیه حالنده محافظه ایتملری ایچون ادبیات درس نه مخصوص ظریف کاغذلر یایدیر مشدم .
بونلردن یک زیاده فائده کوردم .

بو اعتنا امکاتک مساعده سی نسبتنده ابتدائی مکتبلر نده ده تطبیق اولنه بیلیر و ذوق ایله برلکده وظیفه یه
مربوطیت حسی ده او یاندیرلش اولور .

ابراهیم همدانی